

Lausunto

11.11.2013

TEM/2256/00.06.01/2013

Viite

Lausuntopyyntö perustietovarantojen viitearkkitehtuurin luonnoksesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön lausuntoa perustietovarantojen viitearkkitehtuuria koskevasta luonnoksesta. Valtiovarainministeriö on pyytänyt kiinnittämään huomiota sisällön lisäksi myös lausunnolla olevan viitearkkitehtuurin hyödynnettävyyteen, raportin rakenteeseen, käytettyyn käsitteistöön ja esitystapaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö on koonnut lausunnot myös hallinnonalansa virastoilta ja laitoksilta. Lausuntonaan työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Yleisesti voidaan todeta, että lausunnolla oleva viitearkkitehtuuriluonnos on tarpeellinen ja oikea askel kohti yhdenmukaisia toimintamalleja, toimintatapoja ja toimintaa. Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri vahvistaa ja yhtenäistää käytettyä käsitteistöä ja perustietovarantojen kehittämisen osalta laajemminkin tukee tietovarantojen ja niihin liittyvien prosessien kehittämistä ja kuvaamista. Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri selkeyttää toimintatapoja eri toimijoiden välillä ja toteutettavilla toimenpiteillä voidaan arvioida olevan kustannuksia vähentävä vaikutus.

Patentti- ja rekisterihallitus on ollut aktiivisesti mukana perustietovarantojen rajapintatyössä ja nyt luonnoksessa kuvattu perustietovarantojen viitearkkitehtuuri antaa selkeät suuntaviivat PRH:n vastuulla olevien perustietovarantojen avaamiseen ja jatkokehittämiseen.

Luonnoksen rakenne

Luonnoksessa nostetaan esiin runsaasti tärkeitä ja sinällään erittäin kannatettavia asioita. Toivoisimme kuitenkin jatkovalmistelussa kiinnitettävän vielä huomiota asioiden priorisointiin sekä asioiden esittämistapaan, -yhteyteen ja -järjestykseen.

Viitearkkitehtuuriluonnoksen jaottelu pääasiakirjaan ja liiteaineistoon on ehkä tarpeellinen tulevia päivitystarpeita ajatellen, mutta aiheuttaa sisällössä runsaasti päällekkäisyyttä ja toistoa (esim. päädokumentaation sivu 17 ja liitteen 2 sivu 3 ovat sisällöltään identtisiä).

Luonnoksessa voisi hyödyntää nykyistä enemmän käytännön esimerkkejä sekä avata enemmän viitearkkitehtuurin hyödyntämismahdollisuuksia (esim. luvussa 10.1. sisältöpalvelukokonaisuuksien hyödyntäminen). Tämä lisäisi ymmärrettävyyttä sekä helpottaisi asian ja sen hyötyjen avautumista myös asiakokonaisuuteen vihkiytymättömälle.

Sisällöllisiä huomioita

Johdannossa viitearkkitehtuurin tavoitteeksi todetaan yhteinen rakennemalli sille, miten julkisen hallinnon perustietovarannoissa sijaitsevia tietoja hyödynnetään eri organisaatioiden prosesseissa ja tietojärjestelmissä. Lausunnolla oleva viitearkkitehtuuri kuvaa kuitenkin enemmän sitä, miten perustietojen omistajat (tietovastuulliset) muodostavat perustietoja tarjoavat tietovarantopalvelunsa ja hyödyntämisen edistäminen jää sisällössä pääosin toissijaiseksi. Näin ollen luonnoksessa kuvattu tavoite ja viitearkkitehtuurin sisältö eivät ymmärtääksemme täysin vastaa toisiaan. Perustietovarantojen yhdenmukainen malli palveluiden tarjoamiseksi - tavat ja menetelmät - lienee kuitenkin ollut laaditun viitearkkitehtuurin keskeisenä tavoitteena. Luonnoksessa kuvattu tavoite tulee ministeriön näkemyksen mukaan näiltä osin muuttaa/tarkentaa.

Kappaleen 5 (s. 17/36) kuva 7:n alapuolella oleva teksti kaikkine luokitteluihin on sekava eikä kaikilta osin auennut mitä yritetään kertoa. Sama teksti on myös liitteessä 2.

Luvussa 10.2 todetaan, että varsinaista rajapintapalveluiden kuvaamisen ohjeistusta ei julkiselle hallinnolle ole. Kuitenkin viitearkkitehtuuriluonnoksen johdannossa todetaan, että perustietovarantojen viitearkkitehtuurin olennaisin ohjaava tarkoitus on varmistaa perustietovarantojen yhteentoimivuus rajapintapalveluissa. Olisiko syytä pohtia myös rajapintapalveluiden kuvaamisen yhdenmukaistamista?

Nyt lausunnolla oleva luonnos on paikoitellen enemmänkin ohje kuin viitearkkitehtuuri, mikä ei kuitenkaan mielestämme ole huono asia.

Käsitteistö

Raportissa käytettyyn käsitteistöön työ- ja elinkeinoministeriö esittää seuraavat kommentit:

- ”Paikkatietoa” ylesterminä tai ”Muut paikkatietovarannot” käsitettä ei tulisi käyttää määrittelemään perustieto- tai perusdatavarantoa. Yksi vaihtoehto olisi käyttää sen sijasta INSPIRE-tietovarantokäsitettä, joka on tarkkaan määritelty ja rinnastuu sekä lakiin että asetukseen paikkatietoinfrastruktuurista. Mikäli tarkoitetaan MML:n muita tietovarantoja kuin MTJ ja KTJ niin asian voisi kirjoittaa auki. Käsite periytyy viitearkkitehtuuriin Julkisen hallinnon loogiset tietovarannot kuvauksesta.
- Viitearkkitehtuurissa on käytetty molempia termejä perustieto- ja perusdatavaranto. Olisi syytä avata käsitteet myös käsiteluettelossa. Tiedon ja datan ero ei ole aina selvä. Käytettyjä käsitteitä voisi koota myös laajemmin ja avata (esim. informaatiovaranto).
- Vaikka luonnoksessa on avattu käytettyä käsitteistöä niin monet asiat eivät kuitenkaan avaudu sillä sanakirja on suhteellisen suppea. Toivoisimmekin että viitearkkitehtuurin sanakirjaa laajennettaisiin ja samalla käynnistettäisiin keskustelu julkishallinnon yhteisen arkkitehtuurisanaston laatimiseksi/kokoamiseksi.

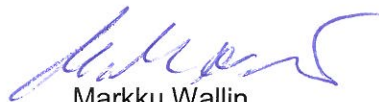
Hyödynnettävyys

Kun valtionhallinnossa tehdään uusia suosituksia ja ohjeita, olisi samalla hyvä arvioida sitä, miten ne saataisiin nopeasti ja kustannustehokkaasti kaikkien toimijoiden käyttöön.

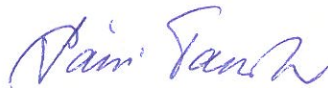
Ohjeita ja suosituksia laadittaessa tulisi samanaikaisesti luoda selkeät palvelumallit ratkaisujen nopealle käyttöönotolle. palvelumallina voisi olla esim. tuotetut palvelut, pätevän asiantuntijan tai konsultin käytettävyys. Näin toimien ratkaisut saataisiin nopeasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti kaikkien valtionhallinnon toimijoiden käyttöön ilman jokaisen toimijan omia versioita. Käyttöönotto ja soveltaminen on usein vaihe, joka ontuu.

Muita huomioita

Kappaleessa 13 (s. 35/36) kohdassa "Yhteinen sovellus" kuva tulostuu tekstin päälle niin paljon, että se häiritsee lukemista.

Markku Wallin
Osastopäällikkö

Päivi Tommila
Neuvotteleva virkamies